

bijlage 1

epiloog als voorwoord

van toen naar nu:

“Zij die hun geschiedenis niet kennen zijn geneigd die te herhalen”

Sinds de start van het redactieproces van de opleidingscompetenties beeldend (zowel Bachelor als Master, volgens de instructies van de HBO-raad (d.d. 5 april 2002 en 12 januari 2004) was ik betrokken bij dit proces. Alle kameleontische veranderingen nadien hebben zich binnen mijn gezichtsveld afgespeeld, tot aan de instelling van de (nooit gevalideerde) ongegradeerde Bachelor als VHO-kwalificatie toe.

Procedureel deugde dit proces niet en misten de kunstvakken mede daardoor de boot naar een ‘gewone’ Master. Ik heb mij opgeworpen als opponent van de gang van zaken. Onderdelen van dit dossier illustreren mijn gelijk.

Verontrustend is echter dat de kans om de fouten uit het verleden te herstellen anno 2014 dreigen te verzanden in een ondoorzichtige mix van consultsessies, onderzoeken en belangenschermutselingen.

Ik kan niet nalaten de ‘nieuwe generatie’ te wijzen op dit cruciale moment. Als het nu weer gemist wordt zullen straks drie generaties kunstvakdocenten zonder Masterkader de schoolpraktijk inkleuren. De beroepsgroep beseft blijkbaar niet dat deze gedevalueerde status al drie decennia de toon zet voor de wijze waarop de buitenwereld tegen ons vakgebied aankijkt.

● **toch weer dans en drama?**

Ik ben bekend met de motieven van sommige opleidingen om de ongegradeerde Bachelor in takt te houden. De belangen van dans en drama blijken (weer) een gewichtige rol te spelen. Opnieuw dreigt een blokkade van de route naar een KVD-Master, omdat de kwalificaties voor ‘het vak’ voor deze twee kunstdisciplines binnen de vierjarige opleiding zouden moeten blijven. De dwang om voor een eerstegraads kwalificatie ook aan VHO-waardige theorie te moeten doen lijkt (opnieuw) een zwaarwichtig motief om binnen de marges van de toch al overbelaste Bachelor ruimte te maken voor wat aanvullende VHO-bekwaamheden. Een herhaling van zetten, in 2004 de start van een route naar een devaluerende ongegradeerde Bachelor.

Opnieuw breng ik in herinnering dat de kunstvakken destijds, omwille van de eerstegraads CKV3-bevoegdheid voor de dans- en drama-collega (nog geen 5% van de VHO-markt!!), moesten afzien van adequate kwalificaties om de bovenbouw van het VO te bedienen.

De oorspronkelijke Master-competenties (2004) gaven ook ruimte aan vakverdieping (naast theorie en interdisciplinariteit). Dans en drama dachten die binnen de vierjarige Bachelor te kunnen afwikkelen. Theorie is niet ‘hun ding’.

Met respect voor de plek van deze disciplines binnen de kunstvakken wordt de tol toch wel (weer) erg hoog. Masterkansen opblazen om dans en drama te gerieven is een dilemma, maar ook een schoffering van de kwaliteit van de kwaliteit van de kunstvakken in onze VO-bovenbouw.

● **Stelselherziening is ingrijpend, lees ik uit verslagen van consultatie-bijeenkomsten.** Ik noem dat het **Guantánamo-effect**: wel iets kunnen oprichten en het vervolgens niet meer kunnen ontmantelen. De VH heeft de ongegradeerde Bachelor op zijn geweten en moet die, de signalen uit het werkveld honorerend, desgevraagd ook kunnen ontmantelen. Neem ik aan.

● **‘het veld’ en ‘de beroepsgroep’**

VONKC, als grootste vertegenwoordiger van de beroepsgroep van kunstvakdocenten, vertegenwoordigt ‘de werknemers’. In verslagen van consultatie-panels zie ik overwegend *opleiders* aan het woord. M.i. dienen opleidingen zich te richten naar de wensen van ‘het veld’. Niet andersom. De werkgevers (schoolleiders) zijn de andere actoren in dat ‘veld’

Helaas zijn ze weinig geïnteresseerd in vakinhoudelijk zaken en laten het fors afweten bij onze consultatieve bijeenkomsten. Bij de beide sessies die het LKCA en KVDO organiseerden (maart en juni 2014) waren ze zeer dun vertegenwoordigd.

Van Meerkerk heeft er voor zijn rapport maar drie kunnen vangen (met zeer verschillende opinies, dus een onbruikbare n-factor).

De huidige generatie kunstvakdocenten bevragen naar de kwaliteit van hun opleiding en lespraktijk is een weerbarstige zaak. Sinds 1986 zijn er geen 5-jarig-opgeleiden (dus Masterwaardige) docenten gediplomeerd. Docenten jonger dan 50 zijn doorliepen allen een vierjarig traject. We hebben dus te maken met weliswaar eerstegraads bevoegde, maar Bachelor-waardige docenten.

Deze collega's of hun leidinggevenden bevragen naar de eigen geschiktheid voor en kwaliteit van hun VHO-lessen (zoals Van Meerkerk deed) levert een potentiële diskwalificatie van het eigen functioneren. Dat zal niet gebeuren. Elke enquête in deze is daardoor gedoemd te mislukken. Vandaar dat opleidingen die de Master niet zien zitten graag nog meer (vertragende) onderzoeken willen naar iets dat helemaal niet onderzocht hoeft te worden. De kernvraag is immers alleen: ***“waarom zouden de kunstvakken moeten volstaan met een Bachelor als VHO-kwalificatie, terwijl alle andere schoolvakken vinden dat daar een Master voor nodig is?”***

De rest is een verbaal rookgordijn om dubieus eigenbelang van individuele opleidingen te verhullen, die de kwaliteit van de kunstvakken in de bovenbouw van het VO een ondergeschikte prioriteit geven.

Misschien de minister eens voorstellen bij alle andere schoolvakken de Bachelor ook voor het VHO-bevoegd te verklaren? De Bachelor Wiskunde geeft dan gewoon ook in de bovenbouw les en poest zijn bekwaamheden met wat aanvullende bekwaamheden via Master-cursussen op?

Zou ineens en hoop ruimte geven op de OCW-begroting.

Echter: een tegendraadse ontwikkeling is actueel: in de toekomst alle onderwijsgevenden een Master.

En het kunstonderwijs moet daarvan worden vrijgesteld, omdat de opleidingen dat niet nodig vinden?!!

De nieuwe generatie moet de eigen verantwoordelijkheid maar nemen. Vanaf 2004 heb ik de oppositie tegen de VH-constructie van de volledig bevoegde Bachelor geleid, later begeleid. Mijn conclusie dat het werkveld ernstig is benadeeld door manipulaties van de VH (en veel individuele opleidingen) is mij niet in dank afgenomen. Mijn oorverdovend gelijk heb ik recentelijk ook mijn opposenten kunnen aantonen. De nu aangeleverde documentenreeks bevat de meest relevante bewijsstukken. Ik heb twee ordners vol aanvullend materiaal.

Ik hoop dat er uiteindelijk een 'gewone' Master komt, met civiel eerstegraads effect.

Oproep aan de beroepsgroep: laat je niet opnieuw in de luren leggen door ondoordachte acties van bestuurders, die blijkbaar weinig besef hebben van de gevolgen van hun handelen op de kwaliteit en status van de kunstvakken in ons VHO.

De procedurele onhandigheden en malversaties waar ik de afgelopen zeven jaar mee werd geconfronteerd waren onthullend.

Maarten Tamsma
augustus 2014